

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Манжули Андрія Анатолійовича – на дисертаційне дослідження Котелюха Миколи Олександровича на тему «Адміністративно-правове забезпечення правопорядку в Україні», поданого на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право

Актуальність теми дослідження. В умовах збройної агресії російської федерації проти України особливої ваги набуває проблема адміністративно-правового забезпечення правопорядку. Правопорядок виступає базовою категорією юридичної науки та практики, яка визначає рівень законності, упорядкованості суспільних відносин та захищеності прав і свобод громадян. Його ефективне забезпечення безпосередньо впливає на функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування, а також визначає умови для розвитку громадянського суспільства.

Важливим є те, що правопорядок перебуває у тісному взаємозв'язку із законністю та дисципліною, адже саме гармонійне поєднання цих елементів формує стабільність правового регулювання. Дослідження механізмів адміністративно-правового забезпечення правопорядку дозволяє виробити оптимальні шляхи підвищення ефективності діяльності органів публічної влади, визначити баланс між примусовими та превентивними заходами, а також посилити демократичний контроль за їх реалізацією.

Сучасний етап державотворення вимагає глибокого наукового осмислення того, як саме адміністративно-правові засоби можуть гарантувати національні інтереси, зміцнювати правові основи державності та сприяти утвердженню верховенства права. У цьому контексті дослідження адміністративно-правового забезпечення правопорядку має не лише теоретичне, а й прикладне значення, оскільки його результати здатні

Дніпровський державний університет	
внутрішні справи	
Вх. №	31
«	10
»	2015
р.	15
Основний док.	214
Полаток	

забезпечити ефективні відповіді на актуальні виклики національній безпеці, демократії та суспільному розвитку України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна забезпечується: по-перше плідним використанням розгорнутої методології наукового дослідження правових явищ; по-друге – рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, правових концепціях і відповідних програмах; по-третє, ретельним вивченням джерел позитивного права; по-четверте, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням, відповідно до встановлених МОН України вимог

Результати дисертаційного дослідження Котелюха Миколи Олександровича, є аргументованими та переконливими.

Аналіз дисертації свідчить про належний вибір методології дослідження: діалектичного, формально-логічного, статистичного, системно-структурного, структурно-функціонального, методів аналізу та синтезу, аксіологічного, герменевтичного, правового моделювання, порівняльно-правового, узагальнення та прогнозування, доктринального аналізу, методів емпіричного дослідження, які дозволили отримати точні та достовірні дані щодо напрямів удосконалення адміністративно-правових відносин у сфері забезпечення правопорядку в Україні.

Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку виглядає чітко і зрозуміло та цілком відповідає загальним вимогам, що ставляться до такого виду робіт. Завдання та мета наукової праці автором в цілому досягнуті.

Обсяг використаних у роботі бібліографічних джерел є цілком достатнім. Робота базується на широкій нормативно-правовій базі, що регулює правові відносини у сфері сучасного стану науково-правового забезпечення правопорядку в Україні.

Дана праця має комплексний, системний характер і відзначається

відповідним рівнем наукових узагальнень. Дисертація має чітку структуру: складається із вступу та 4 розділів та 17 підрозділів.

Наукова новизна дисертації. Робота Котелюха Миколи Олександровича, є самостійним, завершеним комплексним монографічним дослідженням, в якому із врахуванням сучасних тенденцій розвитку вітчизняного адміністративного права здійснено системний аналіз теоретичних і практичних проблем, присвячених розробці основоположних засад адміністративно-правового забезпечення правопорядку в Україні.

В дисертації здійснено теоретичне обґрунтування та вирішення наукової проблеми, сутність якої полягала у формуванні цілісного концептуального уявлення про сутність, зміст та особливості адміністративно-правового забезпечення правопорядку в Україні, а також виробленні науково-обґрунтованих пропозицій і рекомендацій щодо його вдосконалення на основі позитивного національного та зарубіжного досвіду.

Серед наукових положень та висновків, які характеризуються науковою новизною, слід визначити, зокрема те, що: визначено правопорядок як динамічний правовий режим організації суспільних відносин, що забезпечує стійкість державного устрою, верховенство права, безпеку громадян і стабільність функціонування критичних сфер життєдіяльності суспільства в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз, включаючи військову агресію, гібридні виклики, терористичну діяльність та кібератаки; з'ясовано сутність правопорядку та його важливість як особливого об'єкта адміністративно-правової охорони; здійснено ретроспективний погляд на становлення та реформування правоохоронної системи України, що вирізняється тривалим і перманентним процесом, не позбавленим певних проблем і недоліків, дозволили визначити закономірності публічно-правового розвитку як в цілому такої системи, так і окремих її складових; виокремлено та науково обґрунтовано комплекс принципів адміністративно-правового забезпечення правопорядку, які виступають керівними ідеями, базовими засади та нормативно-визначеними приписами, на яких будується

ефективний механізм забезпечення публічної безпеки та порядку в суспільстві; сформульовано поняття та розкрито структуру механізму адміністративно-правового забезпечення правопорядку; здійснено характеристику законодавства України у сфері охорони правопорядку, яке складає розгалужена система нормативно-правових актів; підкреслено значущість адміністративно-правових норм у забезпеченні діяльності суб'єктів охорони правопорядку; охарактеризовано норми міжнародного права як джерела регулювання відносин у сфері охорони правопорядку; з'ясовано характерні ознаки методів реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення правопорядку, що відрізняють їх від інших засобів впливу на суспільні відносини у правоохоронній сфері; з урахуванням сучасної практики правоохоронної діяльності, правового режиму воєнного стану та відсічі збройній агресії РФ проти України сформульовано найбільш оптимальні критерії функціонального виокремлення суб'єктів забезпечення правопорядку в Україні; визначено характерні риси діяльності органів і підрозділів Міністерства внутрішніх справ України як суб'єктів адміністративно-правового забезпечення правопорядку; визначено місце Служби безпеки України (СБУ) в системі суб'єктів забезпечення правопорядку, досліджено адміністративно-правовий статус, а також висвітлено систематизований перелік загальних і спеціальних ознак адміністративно-правового регулювання її діяльності; підкреслено значення можливостей органів місцевого самоврядування та інституцій громадянського суспільства щодо охорони правопорядку, зміцнення обороноздатності та забезпечення національної безпеки країни; здійснено науковий аналіз зарубіжного досвіду адміністративно-правового забезпечення правопорядку та акцентовано на можливих шляхах його запозичення для України; висвітлено особливості діяльності органів правопорядку в умовах дії правового режиму воєнного стану та сформульовано пропозиції щодо її удосконалення; обґрунтовано важливість формування системи стратегічного планування як ключового елементу

інституційно-правового забезпечення охорони правопорядку в Україні; окреслено стратегічні орієнтири вдосконалення інституційно-правового забезпечення охорони правопорядку в Україні, спрямованих на вироблення принципово нової Стратегії реформування та розвитку системи органів правопорядку в Україні, у якій головний акцент зробити на забезпеченні верховенства права, запобіганні та протидії злочинності з неухильним дотриманням прав людини, у тому числі гендерної рівності, розбудови демократичної держави в умовах дії правового режиму воєнного стану.

У роботі містяться й інші слушні положення, висновки та пропозиції.

Значущість результатів дослідження для науки і практики. Наукова цінність поданої до захисту дисертаційної роботи визначається поглибленням існуючих теоретичних положень та розробленням науково-практичних рекомендацій щодо адміністративно-правових засад забезпечення правопорядку в Україні.

Робота сприятиме поглибленню наукових знань, заповненню наявних прогалин у науці, а також практиці діяльності правоохоронних органів України. Матеріали дисертації можуть бути використані: у науково-дослідній сфері – при виконанні держбюджетних науково-дослідних робіт; у сфері правотворчості – при підготовці проектів законодавчих та підзаконних актів з питань охорони правопорядку; в освітньому процесі – при викладанні адміністративно-правових дисциплін правоохоронного спрямування.

Оформлення дисертації. Дисертаційна праця Котелюха Миколи Олександровича оформлена згідно з нормативними вимогами і стандартами, які передбачені для такого виду досліджень, однак потребує деяких технічних доопрацювань. Робота написана державною мовою з дотриманням наукового стилю, що оптимально поєднує складові представленого дослідження. Положення, висновки та пропозиції, що містяться у представленій роботі, характеризуються завершеністю, аргументованістю та послідовністю.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Разом з тим,

визнаючи загалом належний науково-теоретичний рівень роботи Котелюха Миколи Олександровича та її практичне значення, слід зазначити, що це не виключає критичного підходу до окремих висновків та пропозицій здобувача, зокрема, таких, як:

1. У підрозділі 1.1 автор обґрунтовано визначає правопорядок як об'єкт адміністративно-правової охорони, детально описуючи його ознаки та співвідношення із суміжними категоріями. Водночас надмірна широта поданої дефініції створює ризик розмиття меж досліджуваного поняття. Зокрема, автор включає до ознак правопорядку практично всі ключові характеристики правової системи – від принципу законності й верховенства права до дисципліни, правосвідомості, ролі громадянського суспільства й функціонування органів публічної влади. Такий підхід ускладнює розмежування між правопорядком, законністю, громадським порядком та дисципліною. Було б науково виправдано конкретизувати критерії, за якими правопорядок відрізняється від суміжних категорій, залишивши за ним статус інтегративної характеристики правової системи, але із чітко визначеними межами, що надало б роботі більшої теоретичної точності й підвищило прикладне значення для правозастосовної практики.

2. В роботі більше уваги варто було приділити аналізу організації діяльності не лише традиційних суб'єктів адміністративно-правового забезпечення правопорядку в Україні загальної компетенції, але й відповідних інституцій громадянського суспільства, що активно впливають на ефективність охорони правопорядку, зміцнення обороноздатності та забезпечення національної безпеки країни.

3. Характеризуючи зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами автор посилається на положення Указів Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30.09.2019 № 722, «Про Національну стратегію у сфері прав людини» від 24.03.2021 № 119/2021, «Про Національну стратегію сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки» від 27.09.2021 року № 487/2021,

«Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року №392/2020, «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 25.03.2021 № 121/2021, розпорядження Кабінету Міністрів України від 16.09.2020 № 1126-р. «Про Стратегію боротьби з організованою злочинністю», Стратегічного плану щодо реалізації повноважень органів прокуратури у сфері кримінального переслідування за вчинення міжнародних злочинів на 2023–2025 роки, затвердженого Генеральним прокурором 15 вересня 2023 р. Цілком очевидно, що названі стратегії не належать до системи актів наукового планування, а отже в посиланні на них немає потреби.

4. Здійснюючи виокремлення правових та неправових форм адміністративно-правового забезпечення правопорядку (підрозділ 2.4), здобувач не наводить конкретних прикладів відповідних форм, обмежуючись загальними категоріями. В свою чергу, посилення акценту на конкретних зовнішніх проявах правоохоронної діяльності, як інструментів охорони правопорядку, закріплених у законодавстві та реалізованих в практиці діяльності правоохоронних органів, посилило б позитивне враження від роботи.

5. Зміст дисертаційного дослідження та реферату не дозволяє повною мірою зробити висновок про доцільність і можливість запозичення досвіду конкретної країни щодо забезпечення правопорядку в Україні за новими стандартами. Відтак не є незрозумілим, саме досвід якої держави запозичується Україною. Замість цього, автор доволі фрагментарно звертається до позитивних надбань тих чи інших держав з окремих питань підтримання правопорядку адміністративно-правовими засобами. Вказаний підхід автора потребує уточнення та додаткового обґрунтування.

В той же час висловлені зауваження характеризують багатоаспектність і складність проблеми, що досліджується здобувачем, і яка ще потребує свого подальшого вдосконалення, а тому наведені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного Котелюхом Миколою Олександровичем дослідження, а вказують на необхідність їх врахування.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.
Вивчення та аналіз дисертаційної роботи Котелюха Миколи Олександровича на тему «Адміністративно-правове забезпечення правопорядку в Україні» дає підстави зробити висновок, що за своїм змістом, теоретичним рівнем і практичною значимістю вона є завершеною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують конкретну наукову проблему - комплексного теоретичного аналізу адміністративно-правових засад забезпечення правопорядку в Україні та формулювання конкретних пропозицій щодо їх удосконалення.

Дисертаційне дослідження Котелюха Миколи Олександровича на тему «Адміністративно-правове забезпечення правопорядку в Україні» виконане на належному науковому рівні і цілком відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, а її автор, за умови позитивного захисту, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 — адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

**Професор кафедри галузевого права
та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка
доктор юридичних наук, професор**

 Андрій МАНЖУЛА

Підпис Андрія МАНЖУЛИ засвідчую:

**В.о. проректора з наукової роботи
Центральноукраїнського
державного університету
імені Володимира Винниченка
доктор філологічних наук, професор**

 Марія ФОКА